

První čtyři věty informují zřejmě o vypravěčově zvláštním patentu na oznámení, kdy „bude čas“. Zbylé jsou instruktivní, pro text knihy velice charakteristické a tvoří — především tím, že jsou nejméně zašifrované — spojnicí mezi Rušným do-f mým a Sekyrou. Všechny tyto formulace dobové problematiky a úkolů „těch povolanych“, kteří mají přirozený patent na její řešení, tvoří základní látku knihy. Až druhotné je podle mého názoru všechno ostatní: téma otce, návratu, venkovské původnosti v protikladu k amerikanizaci života (!) ... Schéma zůstává tedy u obou knih stejné: literární technika slouží k formulaci publicisticky viděné společenské problematiky, jen disparátnost vyjadřované ideologie a literární techniky se nepoměrně prohloubila. V první knize je speciální publicistická tematika dobová ventilována pomocí techniky zcela bezelstné, v druhé je problematika podobná ventilována pomocí záměrně překomplikované, zpřeházené syžetové stavby: střídání časových rovin, využití korespondence, retardace všeho druhu a naopak **zhušťování**, zkratkovité vyjadřování zřetelně obširnějších dějů, využití nářečí, střídání jazykových rovin apod. Je to tedy ve své základní stavbě něco velice podobného knize první, komplikovanost však navozuje přesvědčení, že zde je to *umělecké*. Je mi myslím velice na čase zamyslet se při podobných příležitostech nad uměleckým kultem konstrukční komplikovanosti, nad kultem dovednosti, která znamená jen pokus o umné a atraktivní zašifrování dobové problematiky. Přesto je zde označována za „strmé tvůrčí vyspění“ (Host do domu 3/67, str. 76). Mám o tom jisté pochybnosti. Především: tam, kde jde o tak zjevně publicistickou látku, jako je tomu podle mého názoru u Vaculíka, je třeba myslet a formulovat co nejjasněji, interpretace dobové problematiky má být projasňující a ne znejasňující. A dále — rozšířil bych úctu k jasnosti myšlení a jistou ostýchavost před „atraktivní“ literární technikou i za hranice publicistiky. Tam, kde se nejprve jistá konstrukce vymyslí a pak s účtyhodnou pracností převádí do „obrazu“, nebývá si zcela jist účelností takového počínání. Nepoměr mezi publicistickým apelem a komplikovanou literární technikou není totiž jen nějakou zanedbatelnou technickou zvláštností. Zkušenost ukazuje, že spisovatelství,